

ТЕКСТ 1. Xen. Oec. 4 према Chrest. Graec. I 26 Преведи: Ὁ Κύρος λέγεται Λυσάνδρῳ τὸν ἐν Σάρδεσι παράδεισον ἐπιδεικνύσαι. Ἐπεὶ δὲ ἐθαύμαζε αὐτὸν ὁ Λύσανδρος, ὡς καλὰ μὲν τὰ δένδρα εἶη, ὀρθοὶ δὲ οἱ στίχοι τῶν δένδρων, ὅσμαι δὲ πολλὰ καὶ ἡδεῖαι συμπαρομαρτοῖεν αὐτοῖς περιπατοῦσιν· Ἄλλ' ἐγὼ τοι, ὦ Κύρε, ἔφη, πάντα μὲν ταῦτα θαυμάζω ἐπὶ τῷ κάλλει, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄγαμαι τοῦ καταμετρήσαντός σοι καὶ διατάξαντος ἕκαστα τούτων. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κύρος ἤσθη τε καὶ εἶπε· Ταῦτα τοίνυν, ὦ Λύσανδρε, ἐγὼ πάντα καὶ διεμέτρησα καὶ διέταξα, ἔστι δ' αὐτῶν, ἃ καὶ ἐφύτευσα αὐτός. Καὶ ὁ Λύσανδρος ἀποβλέψας εἰς αὐτὸν καὶ ἰδὼν τῶν τε ἱματίων τὸ κάλλος, ὧν εἶχε, καὶ τῶν στρεπτῶν καὶ τῶν ψελίων καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου, εἶπε· Τί λέγεις, ὦ Κύρε; ἢ γὰρ σὺ ταῖς σαῖς χερσὶ τούτων τι ἐφύτευσας; Καὶ ὁ Κύρος ἀπεκρίνατο· Ὅμνυμί σοι τὸν Μίθρην μηπώποτε δεῖπνήσαι, πρὶν ἰδρῶσαι ἢ τῶν πολεμικῶν τι ἢ τῶν γεωργικῶν ἔργων μελετῶν.

П р е в о д : *Каже се да је Кир Лисандру у Сарду показивао врт. Пошто се Лисандар надивио, како му је лијепо дрвље, (како) су му прави дрвореди, и како их многи угодни мириси прате док (њим) шетају, рече: 'Него, Кире, право да ти кажем, ја се свему том дивим због њепоте, али се више дивим оному ко ти је све то одмјерио и распоредио'. Чувши то, Кир би развеселењен (се развесели) и рече: 'Па, Лисандре, све то сам одмјерио и распоредио ја, а међу њим (= дрвима) постоје и она која сам сам и засадио'. А Лисандар, погледавши га и видјевши њепоту одјеће коју је имао, и огрлица и наруквица и осталог накита, рече: 'Шта (то) причаш, Кире? јеси ли ти заиста својим рукама засадио нешто од овога?' А Кир (му) одговори: 'Кунем ти се Митром да још никад нисам нисам вечеру појео а да се претходно нисам ознојио радећи који од ратничких или ратарских послова'.*

ТЕКСТ 2. Xen. Cyropaed. I, 2 према Chrest. Graec. I 24sq. Преведи: Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται, ὡσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτοῖς. Γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὡσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. Κολάζουσι δὲ καὶ ὄν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσιν. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος, οὗ ἔνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὄν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. Οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦς ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. Ἐπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναισχυντία· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχυρὰ ἡγεμών. Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην· μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτούς, ὅτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὀρώσιν ἀνά πάσαν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. Διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς καὶ πειθεσθαι τοῖς ἄρχουσι· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὀρώσι τοὺς πρεσβυτέρους πειθομένους τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. Διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστρὸς καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὀρώσι τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἔνεκα, πρὶν ἂν ἀφώσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσιν. Φέρονται δὲ οἴκοθεν σίτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ κάρδαμον, πεῖν δέ, ἣν τις διψη, κώθωνα ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. Πρὸς δὲ τούτους μανθάνουσι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν.

П р е в о д : *Дјечаџи иду у школу и (онође) проводе вријеме учећи о правди и кажу да с тим циљем (онође) иду као што дјечаџи код нас кажу да иду у школу да науче да читају и пишу. А њихови поглавари највећи дио дана устрајно међу њима дијеле правду. И дјечаџи се највише међусобно суде као одрасли, и за крађу и за грабеж и за насиље и за превару и за клевету и за друге ствари око којих (иначе) бивају тужбе. Кажњавају оне за које сазнају да су у нечему прекршили правду што се ових ствари тиче. А кажњавају и оног за ког пронађу да (другог) неправедно оптужије. Пред*

суд долазе и због оптужбе о незахвалности, поради чега се људи међу собом највише мрзе а (услијед чега) најмање иду на суд, а строго кажњавају и онога за ког сазнају да је услугу могао вратити а да је није вратио. Вјерују, наимае, да су незахвални људи немарни по питању богова, родитеља, отаџбине и пријатеља. За незахвалношћу, чини се, одмах слиједи безобразлук; то је управо оно што наводи на све свако зло. Дјецу подучавају и чедности, а да се добром понашању науче веома помаже и то што посматрају старије како из дана у дан чедно живе. Подучавају их и да се покуравају поглаварима, а (да се тому науче) веома помаже и то што гледају старије како се безусловно покуравају поглаварима. Подучавају (их) и умјерености у јелу и пићу, а (да се тому науче) веома помаже и то што гледају старије како не одлазе са свог мјеста због глади прије него што (их) поглавари не отпусте и то што дјеца не једу код мајке него код учитеља, и то кад им поглавари то дозволе. За се као храну од куће носе хљеб, а као смок кардамом, а као пиће, ако је ко жедан, врч, да за се из ријеке изваде воде. Осим тога уче да гађају из лука и да бацују копље.